

Starkare tillsammans

Städerna och staten skapar en
hållbar framtid

Den nationella stadsstrategin 2020–2030

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Innehållsförteckning

A. Förord	3
B. Vision.....	4
C. Mission	5
D. Partnerskap	6
E. Omvärld.....	7
F. Strategins prioriteringar.....	9
G. Genomförandet av strategin	14

A. Förord

Urbaniseringen är ett globalt fenomen som ser ut att framskrida kraftigt även i Finland enligt de nyaste befolkningsprognoserna. Städernas betydelse som boende- och livsmiljöer, ledstjärnor för kommunfältet, motorer för nationalekonomin och internationella aktörer ökar under den pågående urbaniseringen.

Till statsminister Sanna Marins regeringsprogram hör utarbetandet av en nationell stadsstrategi. Den nationella stadsstrategin 2020 - 2030 är en strategi för partnerskap mellan städerna och staten. Den skapar en gemensam syn på vad som bör ske och visar riktningen för det praktiska utförandet i partnerskapet och för hur man stärker städernas förutsättningar att erbjuda invånarna och gemenskaperna bästa möjliga livsmiljö och omvärld. Strategin skapar en tydligare nationell stadspolitik och svarar på urbaniseringens möjligheter och utmaningar med beaktande av de omfattande målen i [FN:s stadsutvecklingsprogram](#).

Arbetet med strategin inleddes som ett samarbete mellan städerna och staten i slutet av 2019. Det visade sig snabbt att strategiprocessen och strategins utgångspunkter kom att

påverkas av en oförutsedd ändringsfaktor, covid-19-pandemin, vars konsekvenser för människors hälsa, företagsverksamhet och ekonomi kommer till synes framför allt i städerna. Städernas och statens gemensamma ståndpunkt har varit att inte ge pandemin ett för stort utrymme vid dryftandet av de prioriteringar som sträcker sig tio år framåt i tiden men pandemins konsekvenser beaktas exempelvis vid beskrivningen av omvärlden och i de riktade åtgärderna i strategin.

Den nationella stadsstrategin är statsrådets och städernas gemensamma syn på betydelsen av socialt sett hållbara, klimatsmarta och livskraftiga städer. Strategin har skrivits av städerna och staten tillsammans. I stadsstrategin betraktas staden som en gemenskap vars medlemmar är förutom stadens förvaltning och koncern också dess invånare, företag och övriga aktörer i området. I processen har deltagit företrädare för sammanlagt 36 städer och åtta ministerier och det är i sig ett exempel på att agera utifrån ett partnerskap. Strategiprocessen har stärkt parternas uppfattning om att ärenden som gäller städerna och som kräver gemensamma lösningar bör beredas i ett partnerskap mellan städerna och staten.

B. Vision

Starkare tillsammans

– städerna och staten skapar en hållbar framtid

C. Mission

Städerna och staten tillsammans

Är föregångare inom klimatsmart hållbar utveckling både hos oss och i världen.

Är kraftkällor för hela landets välfärd, kompetens och ny tillväxt i en föränderlig värld.

Identifierar städernas olika roller och utmaningar samt stärker partnerskapet.

D. Partnerskap

Samarbetet mellan städerna och staten har ökat men det bör ytterligare fördjupas och breddas till nya innehåll. Partnerskap är ett tillvägagångssätt som håller på att bli starkare mellan städerna och staten och i bästa fall utövas det i samarbete mellan städer och stadsregioner av olika storlekar - från att sätta mål till att genomföra.

Genom att upprätthålla en gemensam bild över situationen på stadsfältet är det möjligt att reagera i rätt tid och vidta de åtgärder som behövs. Ett fungerande partnerskap gagnar både staten och städerna och förutsätter av de båda parterna ömsesidighet och öppenhet.

Handlingsmodeller som ska utvecklas tillsammans minskar överlappningar i arbetet och ökar den offentliga förvaltningens produktivitet. Partnerskapet innebär även en ökad växelverkan och direkt dialog. Partnerskapet ska kompletteras och dess former ska definieras.

Vi identifierar det som en aktivitet som innefattar inte bara ett samarbete utan också en arbetsfördelning och en frihet att hitta olika slags metoder för att nå mål. Parallellt med partnerskapet bör man stegvis stärka städernas institutionella ställning som centrala aktörer i samhället.

E. Omvärld

Det finns allt större skillnader och mångfald i städerna i Finland – en del av städerna internationaliseras kraftigt. Att lösa städernas särskilda utmaningar och nyttja deras egenskaper som föregångare är betydelsefulla frågor för hela Finlands framgång. Städernas och statens gemensamma intresse är att bedriva en stadspolitik som bygger på ett jämlikt partnerskap. Skillnaderna mellan städerna baserar sig förutom på storleken också på regionen och funktionaliteten som definitionerna metropolområde, växande stadsregioner, stora städer med över 100 000 invånare, universitetsstäder, mellanstora landskapscentrum och regionstäder illustrerar. Utöver en gemensam stadsstrategi så har städer av olika slag egna stadspolitiska helheter, exempelvis metropolpolitik och regionstadsprogram.

Städerna har ett centralt ansvar för att minska ojämlikheten i utbildning, sysselsättning och välfärd mellan regioner och befolkningsgrupper. Stärkandet av social hållbarhet förutsätter att städerna och staten har en gemensam kunskapsbas för att integrera information om välfärden i beslutsfattandet och för att rikta åtgärder och följa deras verkningfullhet. Det förutsätter också att delaktigheten i samhället och den sociala sammanhållningen stärks. Det finns ett stort behov i städerna av tjänster och åtgärder som beaktar behoven hos olika befolkningsgrupper och människor i olika livssituationer. Covid-19-pandemin påverkar människors välfärd, hälsa, trygghet, bildning, kompetens och

sysselsättning. För att minimera verkningarna över generationsgränserna bör åtgärderna i stadsstrategin också riktas till de unga åldersgrupperna.

Städerna är plattformar för kompetens, utveckling och företagsverksamhet. En höjning av kompetensnivån, en arbetsmarknad med dragningskraft och forskning på hög nivå möjliggör städernas och samtidigt hela Finlands konkurrenskraft. Hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin och de minskade offentliga resurserna till följd av covid-19-pandemin försvårar utvecklingen av städernas livskraft och tillhandahållandet av högklassiga välfärdstjänster. De pågående förändringarna, exempelvis nyttjandet av artificiell intelligens och robotik och stärkandet av deltagande, medför stora förändringar i och möjligheter med tjänsteutbudet. Kreativ kompetens och kulturarv ska utnyttjas tvärsektorielt för att skapa möjligheter till ny affärsverksamhet mellan olika sektorer.

Städernas roll och ställning som en del av stadsregionen, den internationella verkningsfullheten och rollen i det inhemska stadsnätverket är alla relaterade till en tillgänglighet. Finland har en mycket exportberoende ekonomi vilket innebär att staten, städerna och företagen måste agera gemensamt för att förbättra tillgängligheten och utveckla en konkurrenskraftig varulogistik.

Klimatförändringen är det största hotet mot mänskligheten. Bekämpningen av klimatförändringen och anpassningen till effekterna ger däremot Finland möjlighet att skapa livskraft, tillväxt, sysselsättning och välfärd. Finlands mål är att bli världens första koldioxidneutrala välfärdssamhälle före 2035. Övergången till ett koldioxid neutralt samhälle ska ske på ett socialt och regionalt rättvist och hållbart sätt.

Samarbetet mellan städerna och staten har en betydande roll för att nå framgång i klimatarbetet. Uppnåendet av målet för koldioxidneutralitet förutsätter likriktade beslut som följer den gemensamt valda vägen mot koldioxidneutralitet. Städerna ska fungera som plattformar för klimatlösningar och den kompetens och forskning som behövs för dessa lösningar. Att bekämpa klimatförändringens effekter och vara beredd på oundvikliga konsekvenser är en del av ökandet av den nationella återhämtningsförmågan, resiliensen. Samtidigt kan åtgärder som dämpar klimatförändringen främja skapandet av en hälsosam stadsmiljö.

Städerna har infört betydande klimatlösningar inom flera olika sektorer men särskilt övergången till hållbar rörlighet och energiproduktion är fortfarande en stor utmaning för städerna. Städerna och staten måste tillsammans kunna rikta resurserna på rätt sätt. Städerna som eftersträvar koldioxidneutralitet måste också sörja för kolsänkor samt trivsamma och mångsidiga miljöer med välmående naturekosystem. Naturens, speciellt närmiljöns, betydelse har ökat. En god planering spelar en viktig roll när man ser till städernas ekologiska och sociala hållbarhet.

F. Strategins prioriteringar

**Välfärd för
var och en**

**Fungerande
förbindelser**

**En livskraftig
stad**

**Klimatsmart
stad**

Städerna fungerar som plattformar för kompetens och forskning samt innovations- och företagsverksamhet

Sätt att producera tjänster och samarbetsstrukturerna stöder kompetensen och sysselsättningen

En livskraftig stad

I städerna konkretiseras samarbetet mellan företagsvärlden, forskningen och den offentliga sektorn. Städerna utgör helt naturligt en plattform för kompetens, innovationer och utveckling av företagsverksamhet. I den globaliserade världen efter covid-19-pandemin betonas nya konkurrensfördelar varav man drar nytta av den digitalisering som har utvecklats och de lokala nätverken för tillverkning och produktion. Ett hjälpmedel vid skapandet av en hållbar tillväxt är satsningar på grön återhämtning, såsom EU:s återhämtningspaket.

Städerna och staten skapar tillsammans med högskolor, forskningsinstitutioner och näringsliv förutsättningar för kompetenskluster och innovationsmiljöer i världsklass som förankrar företag i Finland och lockar även internationella experter och investeringar. Städerna och staten möjliggör för sin del ett tillmötesgående av differentierade kompetensbehov utifrån arbetskarriärer ur såväl arbetstagarens som arbetsgivarens synvinkel i samarbete med anordnare av utbildning på andra stadiet och högskolor. Med ett långsiktigt utvecklande

av förmågor och en förnyelse av kompetensgrunden stöder vi en högklassig FUI-verksamhet och vi bygger med tanke på städerna en stark grund för att de ska kunna klara av både nationella och globala förändringar. Bildning, kompetens och kreativ verksamhet stärker återhämtnings- och förnyelseförmågan hos livskraftiga städer.

Vi stöder för att konkretisera en grön övergång i städerna innovationer som förenar nya teknologier och hållbara lösningar som ökar städernas dragningskraft och funktionsduglighet. Ett effektivt nyttjande av offentliga resurser och brett införande av digitala instrument skapar nya strukturella serviceinnovationer. Ett nyttjande av digitalisering, data och artificiell intelligens kan här öppna kostnadseffektiva möjligheter men kräver även investeringar. Vi tar med företag och invånare i planeringen av produktionen av och strukturerna för offentliga tjänster och främjar hållbara offentliga upphandlingar. Innovationer inom kreativ ekonomi och nyttjande av kreativ kompetens inom olika sektorer stärker ny affärsverksamhet och mervärde.

Förutsättningarna för välbefinnande överförs och förbättras från en generation till en annan

Basservicen utformas för att främja stadsbornas välfärd

Välfärd för var och en

Städerna och staten är tvungna att gemensamt hantera såväl social ojämlikhet mellan befolkningsgrupper och olika områden som en polarisering som den medför. Med en god planering kan man öka delaktigheten, minska ojämlikheten och stöda likvärdigheten. Städerna och staten säkerställer en basservice som tillhandahåller välfärd och dess kvalitet och verkningsfullhet genom att skapa tidsenliga tjänster på ett sätt som möjliggör delaktighet och placerar människan i centrum. På samma gång stärker man social hållbarhet och trygghet i vardagen. I beslutsfattandet och åtgärderna stöder man mångfald, gemenskap och harmonisering.

Invånardelaktighet och invånarverksamhet samt att göra tillsammans stärker den lokala identiteten och känslan av samhörighet. Vi stärker en omsorgskultur och olika former av delaktighet i samarbete med organisationerna och medborgarsamhället. Vi främjar mångsidiga och verkningsfulla deltagandemöjligheter avsedda för unga personer och övriga befolkningsgrupper och metoder för direkt och användarfokuserad demokrati.

Städerna och staten producerar i samarbete med organisationer och övriga aktörer tjänster och verksamhetsmöjligheter som främjar funktions- och arbetsförmågan, välfärden och delaktigheten i syfte att motverka försämrad sysselsättning och försörjning för olika befolkningsgrupper. Vi bygger fungerande servicekedjor och mångsidiga möjligheter till och förhållanden för motion och idrott. Bildning, kompetens och kreativ verksamhet ökar förutsättningarna för välfärden och den hållbara utvecklingen. Vi stöder och drar nytta av städernas kulturorganisationer, kulturtjänster och kulturkompetens som strategiska välfärds- och livskraftsfaktorer.

Fungerande stadsmiljöer och servicekedjor stöder en hållbar livsstil och psykisk hälsa. Vi säkerställer att städernas olika områden är trivsamma, hälsosamma, trygga och tillgängliga. Vi beaktar de olika behov som den mångkulturella befolkningen har och skapar rum för möten och aktiviteter på eget initiativ. Städerna och staten främjar tillsammans ett överkomligt pris på boende och diversifierade boendemöjligheter inklusive multilokalitet.

Människor och varor rör sig smidigt och hållbart

Det fullskaliga digi - och datasprånget lyckas med fungerande datakommunikationsförbindelser och gränssnitt

Tillgängligheten mellan städerna och inom städerna är framgångsfaktorer för hela Finland

Fungerande förbindelser

Staten, städerna och företagen agerar gemensamt för att utveckla globala förbindelser och en konkurrenskraftig varulogistik. Vi främjar digitalisering av transporterna, skapande av nya teknologier och goda lösningar med tanke på miljön.

Vi utvecklar datanät, datatillgänglighet och kompatibilitet i kunskapsbaserad ledning för att påskynda automatisering och robotisering. Vi använder erfarenheterna av det digitala språnget våren 2020 och fortsätter med att utveckla de digitala arbets- och servicemiljöerna. Vi ökar digitaliseringen av de offentliga tjänsterna, säkerställer tillgängligheten och hindrar polariseringen.

Varje stad har sina egna specifika utmaningar när det gäller tillgänglighet. Stadsregionernas konkurrenskraft och position internationellt och i det inhemska stadsnätet hänger ihop med tillgängligheten. Ett hållbart trafiksystem måste ses som en helhet och det bör utvecklas som en helhet. Detta kräver att man håller

en gemensam lägesbild, är förutseende och gör konsekvensbedömningar med hjälp av enhetliga metoder.

Vi främjar också pendlingsområdenas funktionsduglighet och stadsregionernas tillgänglighet, exempelvis med hjälp av spårtrafik. Vi utvecklar kollektivtrafiken och främjar den lätta trafikens funktionsduglighet. Vi säkerställer att mobilitetstjänsterna och resekedjorna fungerar utifrån användarnas behov och är framkomliga samt att hållbara trafikslag är de mest attraktiva sätten att ta sig från ett ställe till ett annat. Vi uppnår den största fördelen när staten och städerna använder möjligheterna till sitt eget val av medel i samarbete. Vi utvecklar partnerskap och avtalsmässighet för att förbättra en samhällsstruktur och ett trafiksystem med låga koldioxidutsläpp.

Det är bra att röra sig på ett hållbart sätt i staden

Städerna värms upp med förnybar energi och producerar förnybar el på många olika sätt

Varje stad är en mångsidig naturstad

Klimatsmart stad

Finlands ambitiösa mål att vara koldioxidneutralt 2035 kräver en gemensam insats. Staten erkänner städernas betydelsefulla roll i klimatarbetet och uppmuntrar till hållbara förändringar genom att styra verksamheten genom lagstiftning och incentiv. Genom ett systematiskt klimatarbete har Finland möjlighet att hitta och dra nytta av konkurrensfördelen som koldioxidminskningen ger och således förbättra vårt lands internationella konkurrensförmåga. Naturens mångfald och ett friskt naturekosystem ligger till grund för livet men för att bevara och stärka dem behövs det konkreta åtgärder. Koldioxidneutrala städer som värnar om naturen och kulturmiljöerna är trivsamma och hälsosamma platser att bo på.

De mest centrala delområdena som städerna och staten genom sitt samarbete för koldioxidneutralitet kan påverka är energiproduktion, trafik, planering av markanvändning, cirkulär ekonomi och offentliga upphandlingar. Städerna har tagit stora

steg framåt på flera delområden i fråga om koldioxidminskningen men det finns alltså utmaningar framför allt när det gäller övergången till hållbar rörlighet och energiproduktion. Utöver energiproduktionen bör staten och städerna även granska energisystemet som en helhet. Övergången till förnybar energi och utvecklingsarbetet i samband med övergången skapar nya arbetsplatser och exportmöjligheter för Finland. På de här satsar städerna långsiktigt för att i hela landet bli klimatföregångare. När vi strävar efter koldioxidneutralitet drar vi nytta av markanvändning, stadsplanering och hållbar samhällsstruktur och använder de möjligheter som uppstår i städernas lösningar inom cirkulär ekonomi i samråd med företagslivet. Vi stöder städerna i form av innovativa plattformar och möjliggörare för det lokala och regionala klimatarbetet.

G. Genomförandet av strategin

Stadsstrategin genomförs i de gemensamma utvecklingsprojekt och avtal som staten och städerna har och i de lagstiftningsprojekt som gäller strategins prioriteringar. Städerna och ministerierna svarar för beaktandet av stadsstrategin vid genomförandet av program och projekt, i synnerhet i fråga om principen om partnerskap mellan städerna och staten.

Strategins prioriteringar utformar strukturen för genomförandet. En oundviklig aspekt vid planeringen av det detaljerade genomförandet är återhämtningen efter covid-19-pandemin och identifieringen och bekämpningen av olägenheter under en lång tid. Återhämtningsplaner och riktade stödåtgärder bereds i en gemensam interaktion med städerna och genom att lyssna till städernas behov.

Samarbetsgruppen för stadspolitik, dess sekreterare och städerna bereder tillsammans en genomförandeplan för stadsstrategin under hösten 2020. Ett stärkande av genomförandeplanen sker genom att det på hösten 2020 tillsätts en politisk styrgrupp för en reform av den offentliga förvaltningen.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

I samarbete:

—

Arbets- och näringsministeriet

Miljöministeriet

Kommunikationsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Social- och hälsovårdsministeriet

Inrikesministeriet

Statsrådets kansli

många representanter för olika städer, universitetsstäder,
landskapscentraler och regionstäder.

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A, Helsingfors

PB 28, 00023 Statsrådet

Tfn 0295 16001

vm.fi/sv

ISBN: 978-952-367-315-1

Publikationens permanenta adress är

urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-315-1